

Ý nghĩa của phân tích và dự báo tài chính với các doanh nghiệp

Nguyễn Thị Thanh Hải, Nguyễn Thu Hằng

Hoàng Thị Doãn, Trần Thế Sơn

Trường Đại học Kinh tế, Đại học Quốc gia Hà Nội

Phân tích tài chính có ý nghĩa với nhiều đối tượng sử dụng thông tin như chủ doanh nghiệp, chủ đầu tư, các tổ chức tín dụng... Trong điều kiện môi trường cạnh tranh ngày càng trở nên gay gắt, kết quả phân tích càng trở nên hữu ích với các đối tượng này, nhưng đặc biệt có ý nghĩa hơn cả đối với doanh nghiệp. Dựa vào kết quả phân tích, doanh nghiệp đưa ra dự báo; đánh giá các ưu điểm cũng như những điểm còn tồn tại của doanh nghiệp. Công tác phân tích và dự báo tài chính sẽ giúp các doanh nghiệp phát triển bền vững trong bối cảnh hội nhập sâu rộng như hiện nay.

1. Mở đầu

Hội nhập kinh tế ngày càng sâu rộng, nên để có thể tồn tại và phát triển bền vững trong môi trường cạnh tranh ngày càng gay gắt, mỗi doanh nghiệp cần đảm bảo khả năng tài chính ổn định. Vì thế, công việc phân tích tài chính ngày một quan trọng hơn, không chỉ đối với các nhà quản trị doanh nghiệp mà ngay cả những nhà đầu tư, cổ đông, chủ nợ, cơ quan nhà nước,... cũng rất chú trọng đến phân tích tài chính của các doanh nghiệp.

Kết quả của quá trình phân tích sẽ cho thấy bức tranh toàn cảnh về tài chính của doanh nghiệp. Trên cơ sở đó, các nhà quản trị nhìn nhận được trình độ tổ chức sử dụng các yếu tố sản xuất, các nguồn lực tài chính trong hiện tại để đưa ra quyết định phát triển của doanh nghiệp trong tương lai, phù hợp với xu thế phát triển của từng ngành nghề, từng loại sản phẩm trên thị trường. Do đó, phân tích và dự báo tài chính rất có ý nghĩa đối với sự tồn tại và phát triển của doanh nghiệp.

2. Kết quả nghiên cứu

Phân tích tài chính là việc tính toán, so sánh số liệu theo từng nhóm các chỉ tiêu. Qua đó đánh giá chính xác nhất tình hình tài chính của doanh nghiệp. Tuy nhiên, phân tích tài chính không chỉ đơn thuần là tính toán dựa trên các con số kế toán của doanh nghiệp, mà công việc phân tích tài chính cần được đặt trong bối cảnh có cả những tác động từ bên ngoài như kinh tế vĩ mô, nhân khẩu học, chính phủ, công nghệ và xã hội,... đến doanh nghiệp. Việc làm này là cần thiết, bởi nhờ đó, các nhà quản lý sẽ nắm được thực trạng của doanh nghiệp, dự đoán những rủi ro cũng như tiềm năng phát triển của doanh nghiệp trong tương lai. Từ đó, nhà quản lý có thể đưa ra những chính sách, kế hoạch phù hợp góp phần giảm thiểu rủi ro và nâng cao hiệu quả hoạt động.

Phân tích tài chính doanh nghiệp là công việc bắt buộc và cần thiết với các nhà quản lý tài chính mỗi công ty. Để có thể phân tích báo cáo tài chính, các phương pháp phân tích tài chính khoa học và có tính logic được lựa chọn sử dụng một cách phù hợp nhằm giúp ích nhất cho việc đánh giá tài chính doanh nghiệp.

Những đối tượng quan tâm tới thông tin tài chính của doanh nghiệp bao gồm các cá nhân, tổ chức có liên quan trực tiếp tới lợi ích của doanh nghiệp. Họ thường là những chủ doanh nghiệp, nhà đầu tư (cổ đông), các tổ chức tín dụng (ngân hàng, tổ chức tài chính), hoặc đơn giản chỉ là những người mua cổ phiếu của doanh nghiệp. Với mỗi đối tượng khác nhau, phân tích tài chính sẽ có ý nghĩa riêng.

Đối với chủ doanh nghiệp, thường là các nhà quản trị doanh nghiệp. Công việc của họ là trực tiếp quản lý và điều hành doanh nghiệp, nguồn thông tin phục vụ cho công tác phân tích tài chính được các nhà quản trị doanh nghiệp chủ động nên đủ và kịp thời. Phân tích tài chính giúp tạo ra chu kỳ đánh giá hiệu quả từng hoạt động của doanh nghiệp và thực hiện những nguyên tắc về quản lý tài chính, hiệu quả tài chính (lợi nhuận) và khả năng giải quyết rủi ro, thanh toán tài chính của doanh nghiệp. Bên cạnh đó, phân tích tài chính đảm bảo các quyết định của ban giám đốc về đầu tư và tài trợ cũng như phân phối lợi nhuận được chính xác và sát với thực trạng của doanh nghiệp. Lượng thông tin thu nhận được từ việc phân tích tài chính sẽ cung cấp căn cứ cho nhà quản lý doanh nghiệp thực hiện việc kiểm tra và giám sát các hoạt động quản lý trong doanh nghiệp và các thông tin phục vụ cho việc dự đoán tài chính.

Đối với chủ đầu tư, trước khi quyết định đầu tư vào một dự án của doanh nghiệp, các chủ đầu tư sẽ tính toán khả năng về lợi ích mình nhận được. Về phía doanh nghiệp, họ luôn mong muốn thuyết phục được các chủ đầu tư đồng ý rót vốn. Chủ đầu tư khi

bỏ vốn vào doanh nghiệp sẽ nhận được một số khoản lợi, song cũng đồng thời phải chịu những rủi ro nhất định.

Mặc dù cần ra quyết định có đầu tư cho doanh nghiệp gọi vốn hay không, song các chủ đầu tư thường không có đủ kỹ năng đánh giá được hoạt động tài chính của doanh nghiệp, do đó họ sẽ dựa vào các nhà phân tích tài chính chuyên nghiệp. Các câu hỏi chủ đầu tư thường nhờ các nhà phân tích tài chính chuyên nghiệp giải đáp là: Giá của cổ phiếu trên thị trường và mệnh giá, so với giá trị ghi sổ đang trong trạng thái như thế nào? Mức sinh lời bình quân của vốn kinh doanh, vốn cổ phần của doanh nghiệp là bao nhiêu?...

Như vậy, có thể thấy ý nghĩa của phân tích tài chính đối với chủ đầu tư là đánh giá khả năng kiếm lời, khả năng xảy ra rủi ro trong kinh doanh, từ đó có thể nắm rõ được cơ hội phát triển của doanh nghiệp và đưa ra quyết định đầu tư mang lại hiệu quả cao nhất.

Đối với các tổ chức tín dụng, trước khi quyết định cho doanh nghiệp vay vốn cần phải nắm chắc được khả năng thu nợ. Nếu đánh giá không chuẩn về khả năng thu hồi nợ, sẽ xuất hiện các khoản nợ xấu không đòi được. Một đặc điểm tương đối giống nhau giữa các tổ chức tín dụng và chủ đầu tư là việc rót vốn vào các hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp, tuy nhiên một bên là cho vay và một bên là bỏ vốn trực tiếp vào.

Thu nhập tài chính của các tổ chức tín dụng là lãi suất từ vốn doanh nghiệp đã vay. Song, các khoản vay vốn dài hạn và vay vốn ngắn hạn cần những phân tích tài chính khác nhau. Với các khoản vốn vay ngắn hạn, các quỹ tín dụng thường quan tâm tới khả năng thanh toán của doanh nghiệp khi đến hạn trả nợ vay. Với các khoản vốn vay dài hạn, các tổ chức tín dụng cấp vốn vay sẽ phải thẩm định và đánh giá hiệu quả tài chính của dự án đầu tư của doanh nghiệp. Họ cần phải quản lý tốt quá trình giải ngân để nắm chắc được khả năng thanh toán nợ vay của doanh nghiệp thông qua khả năng sinh lời của dự án.

Phân tích tài chính là công việc quan trọng cần phải thực hiện đối với mỗi dự án của doanh nghiệp. Các nhà quản lý tài chính có kỹ năng đều có những phương pháp riêng của họ để có thể phân tích tài chính doanh nghiệp một cách hiệu quả nhất. Vậy các nguồn thông tin sử dụng trong phân tích tài chính là gì?

Kết quả phân tích sẽ đem lại hiệu quả tốt hơn khi nguồn thông tin sử dụng quá trình phân tích phong phú, đa dạng bởi thông tin đa chiều có tính khách quan cao. Từ đó, cung cấp cái nhìn đúng nhất về tình hình tài chính của doanh nghiệp.

Thông thường, nguồn thông tin sử dụng trong phân tích tài chính của doanh nghiệp là Bảng cân đối

kế toán; Báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh; Báo cáo lưu chuyển tiền tệ; Thuyết minh Báo cáo tài chính. Ngoài thông tin từ các báo cáo tài chính của doanh nghiệp, phân tích tài chính còn sử dụng nhiều nguồn thông tin khác để các kết luận trong phân tích tài chính có tính thuyết phục. Các nguồn thông tin khác được chia thành ba nhóm sau:

Thông tin liên quan đến tình hình kinh tế như thông tin về tăng trưởng, suy thoái kinh tế; Thông tin về lãi suất ngân hàng, trái phiếu kho bạc, tỷ giá ngoại tệ; Thông tin về tỷ lệ lạm phát; Các chính sách kinh tế lớn của Chính phủ, chính sách chính trị, ngoại giao của nhà nước...

Hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp chịu tác động bởi nhiều nhân tố thuộc môi trường vĩ mô nên phân tích tài chính cần đặt trong bối cảnh chung của kinh tế trong nước và các nền kinh tế trong khu vực. Kết hợp những thông tin này sẽ đánh giá đầy đủ hơn tình hình tài chính và dự báo những cơ hội, thách thức đối với hoạt động của doanh nghiệp.

Thông tin theo ngành cũng cần được chú trọng. Đó là mức độ và yêu cầu công nghệ của ngành; Mức độ cạnh tranh và quy mô của thị trường; Tính chất cạnh tranh của thị trường hay mối quan hệ giữa doanh nghiệp với nhà

cung cấp và khách hàng; Nhịp độ và xu hướng vận động của ngành; Nguy cơ xuất hiện những đối thủ cạnh tranh tiềm tàng... Những thông tin này sẽ làm rõ hơn nội dung các chỉ tiêu tài chính trong từng ngành, lĩnh vực kinh doanh, đánh giá rủi ro kinh doanh của doanh nghiệp.

Thông tin về đặc điểm hoạt động của doanh nghiệp. Do mỗi doanh nghiệp có những đặc thù trong tổ chức sản xuất kinh doanh và trong phương hướng hoạt động nên để đánh giá hợp lý tình hình tài chính, nhà phân tích cần nghiên cứu kỹ lưỡng đặc điểm hoạt động của doanh nghiệp. Những vấn đề cần quan tâm bao gồm mục tiêu và chiến lược hoạt động của doanh nghiệp (cả chiến lược tài chính và chiến lược kinh doanh); Đặc điểm quá trình luân chuyển vốn trong các khâu kinh doanh ở từng loại hình doanh nghiệp; Tính thời vụ, tính chu kỳ trong hoạt động kinh doanh; Mối liên hệ giữa doanh nghiệp với nhà cung cấp, khách hàng, ngân hàng, và các đối tượng khác; Các chính sách hoạt động khác của doanh nghiệp.

Phân tích tài chính ngày càng khẳng định vai trò cần thiết đối với các doanh nghiệp, nhất là trong bối cảnh hội nhập sâu rộng, môi trường cạnh tranh ngày một trở nên gay gắt. Kể từ khi đại dịch Covid-19 bùng phát, các doanh nghiệp quan tâm hơn tới phân tích tài chính, các doanh nghiệp dù kinh doanh trong các lĩnh vực khác nhau nhưng đều chú trọng công tác phân tích tài chính như nhau. Khi chịu tác động xấu từ đại dịch Covid-19, kết quả kinh doanh

bị sụt giảm, nếu biết được các chỉ tiêu tài chính của doanh nghiệp trong hiện tại, so sánh với kết quả tương ứng trong quá khứ, doanh nghiệp sẽ nhận biết được mặt được và mặt còn hạn chế, từ đó đưa ra dự báo và các giải pháp, kiến nghị giúp doanh nghiệp hoạt động có hiệu quả hơn. Có thể đơn cử một số công ty trong các ngành nghề khác nhau như dưới đây.

Hoạt động chuyên nghiệp trong lĩnh vực cung cấp và lắp đặt các thiết bị xử lý nước, công ty cổ phần Thiết bị xử lý nước SETFIL thực hiện các công việc có tính đặc thù bởi mỗi công trình có một yêu cầu, đòi hỏi khác nhau trong cung cấp và lắp đặt các thiết bị xử lý nước. Tuy nhiên, tính chất riêng lẻ này không giúp công ty tránh khỏi ảnh hưởng xấu bởi đại dịch Covid-19. Trong năm 2020, doanh thu và lợi nhuận của công ty giảm. Năm 2021, đại dịch vẫn diễn biến phức tạp cộng thêm giãn cách xã hội, doanh thu và lợi nhuận của công ty cổ phần thiết bị xử lý nước SETFIL tiếp tục giảm. Kết quả doanh thu thực hiện năm 2021 là 38.360.000.000 đồng - chênh lệch so với dự báo 447.000.000 đồng. Trong điều kiện diễn biến nền kinh tế gặp nhiều khó khăn do thực hiện giãn cách xã hội để phòng chống dịch bệnh Covid - 19 thì kết quả dự báo chênh lệch như trên là không đáng kể. Sau công tác dự báo và đánh giá kết quả thực tiễn đạt được trong năm 2021, các giải pháp giúp cải thiện tình hình tài chính và nâng cao hiệu quả hoạt động kinh doanh tại SETFIL đã được đề ra. Các giải pháp đưa ra đều dựa trên số liệu thực tế qua các năm từ 2018 đến 2021, nguồn số liệu tin cậy, do đó, các giải pháp đều khả thi, hữu ích cho sự phát triển của công ty.

Công ty cổ phần Đầu tư phát triển Hugia hoạt động kinh doanh trong nhiều lĩnh vực xây dựng, trong đó trú trọng phát triển mảng hoạt động xây dựng chuyên dụng và xây dựng công trình đường bộ. Doanh thu thuần của Hugia có xu hướng biến động qua các năm. Cụ thể, doanh thu có sự sụt giảm đáng kể vào năm 2019 và năm 2020, có sự tăng trưởng dần vào năm 2021. Năm 2019, doanh thu của Hugia là 61.895.117.751 đồng, giảm khoảng 20,34% so với năm 2018. Giai đoạn 2020, doanh thu bán hàng có xu hướng tăng 1,2 lần so với năm 2019, tuy nhiên so với năm 2016, doanh thu năm 2020 vẫn giảm 3,87%. Nguyên nhân của sự biến động này là do ảnh hưởng xấu của đại dịch Covid-19 khiến giá cả leo thang và sự trì hoãn của các công trình. Năm 2021 doanh thu tăng lên hơn 78 tỉ đồng, tăng 5,25% so với giai đoạn 2020 và tăng 1,65% so với năm 2018. Con số này có sự khởi sắc vào năm 2021 là do những biện pháp, chính sách chống dịch đúng đắn của Nhà nước giúp nền kinh tế ổn định và phát triển trở lại sau đại dịch.

Công ty cổ phần Kỹ thuật Công nghệ Sài Gòn TECHGEL chuyên nghiệp trong lĩnh vực khoa học kỹ

thuật công nghệ cao: công nghệ, năng lượng tái tạo, cơ điện và phụ trợ cao cấp (như sân bay, bến cảng, tàu điện ngầm, bệnh viện, trường học quốc tế, khách sạn, resort, khu phức hợp,...). Giai đoạn 2019 - 2020, nền kinh tế bị ảnh hưởng nặng nề do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, tuy nhiên lĩnh vực hoạt động của công ty chủ yếu về công nghệ thông tin, và cung cấp các giải pháp phần mềm, do đó hoạt động của công ty không bị ảnh hưởng nhiều, trái lại, công ty còn phát triển mạnh mẽ cả về quy mô và hiệu quả kinh doanh. Điều này chứng tỏ công ty có đường lối, chiến lược kinh doanh hiệu quả, khắc phục được những hậu quả của nền kinh tế, cộng thêm công ty chú trọng tới công tác phân tích tài chính nên đã đưa ra được các dự báo sát thực, đề ra các giải pháp khả thi, giúp công ty phát triển bền vững.

3. Kết luận

Việc thường xuyên phân tích tình hình tài chính doanh nghiệp sẽ giúp các nhà quản lý thấy rõ thực trạng tình hình tài chính và kết quả hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp. Từ đó, nhận định những điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức của doanh nghiệp. Dựa vào thực tiễn được phân tích, doanh nghiệp đưa ra những giải pháp thiết thực để ổn định và tăng cường tình hình tài chính, nâng cao chất lượng hoạt động kinh doanh. Những bất ổn từ đại dịch Covid-19 đặt ra thách thức lớn cho công tác dự báo tài chính của doanh nghiệp, bởi các phương pháp dự báo hiện hành chỉ đúng trong điều kiện nền kinh tế ổn định. Với những diễn biến khó lường do Covid, thông tin về tình hình kinh tế trong nước và quốc tế trở nên quan trọng, đóng góp vào sự chính xác trong kết quả dự báo./.

Tài liệu tham khảo

Hoàng Thị Doãn, Phân tích tài chính công ty cổ phần Kỹ thuật Công nghệ Sài Gòn TECHGEL, Trường Đại học Kinh tế, ĐHQGHN, 2022.

Nguyễn Thu Hằng, Phân tích tài chính công ty cổ phần Thiết bị xử lý nước SETFIL, Trường Đại học Kinh tế, ĐHQGHN, 2022.

Trần Thế Sơn, Phân tích tài chính công ty cổ phần Đầu tư phát triển Hugia, Trường Đại học Kinh tế, ĐHQGHN, 2022.

Trần Thị Thanh Tú, và công sự (2018). Giáo trình phân tích tài chính. Hà Nội: Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội.

Phạm Thị Thủy, Nguyễn Thị Lan Anh(2018). Giáo trình Báo cáo tài chính phân tích - dự báo & định giá. Hà Nội: Nhà xuất bản Đại học kinh tế quốc dân.